

Toelichting op schema's gezamenlijke OZA route Lekstroom

Waarom een gezamenlijke route?

De integrale onafhankelijke route schetst een verbindende en eenduidige arrangeerroute voor **twee domeinen** (onderwijs en jeugd) en **drie 'systemen'**: de voorschoolse periode (0 – 5 jaar), het primair onderwijs (5-12 jaar) en het voortgezet onderwijs. Ambitie is om op termijn ook aansluiting te zoeken bij het systeem 16-23 (MBO en hoger onderwijs). Door te werken met een eenduidige route richting (een combinatie van) onderwijs en zorg, garanderen we dat in de hele regio Lekstroom dezelfde stappen gezet worden in het arrangeren. Zo weten alle betrokkenen waar zij op elk moment in de samenwerking aan toe zijn. De route vormt de basis voor het *gezamenlijk* helder krijgen wat de ondersteuningsvraag is van een jeugdige en overeenstemming vinden in het best passende (bestaande of te creëren) onderwijs-zorg arrangement. Dat aanbod kan een bestaand (groeps)arrangement zijn, maar kan ook individueel maatwerk inhouden. De zwaarte van de ondersteuningsvraag maakt hierbij niet uit, het gaat zowel om enkelvoudige vragen als meervoudig complexe problematiek en alles daartussen. Met andere woorden: de uitkomst kan verschillen, de route ernaartoe is altijd hetzelfde.

De tekening

De tekening geeft aan wat de startsituatie van de leerling is, welke partijen betrokken worden als de leerling een ondersteuningsvraag heeft die niet alleen vanuit onderwijs of alleen vanuit zorg beantwoord kan worden en welke stappen dan gezet moeten worden. Er zijn twee leidende principes die ten grondslag liggen aan de tekening:

1. Dat ouders en leerling niet vaker dan nodig hun verhaal hoeven te doen, liefst maar één keer;
2. Dat ouders en leerling zo snel mogelijk weten waar ze aan toe zijn.

Een toelichting bij de tekening zelf:

1. Vanaf hun geboorte tot hun 18e jaar maken kinderen (minstens) twee overstappen in termen van systeem: in ieder geval naar het basisonderwijs en naar het voortgezet onderwijs. De samenwerkingsverbanden passend onderwijs zijn langs deze breuklijnen georganiseerd. Gelukkig zijn er naast het onderwijs ook vaste partijen die **doorgaand** (op voor- of achtergrond) betrokken zijn bij de ontwikkeling van een kind: de jeugdgezondheidszorg, de jeugdhulp en leerplicht. Elk samenwerkingsverband heeft daarom zijn eigen tekening, maar de te nemen stappen zijn in elke tekening hetzelfde. Door de intensieve betrokkenheid van het onderwijsdomein te bundelen met de doorgaande betrokkenheid van het jeugddomein proberen we de route zo integraal mogelijk te maken.
2. Op het moment dat er gesignaleerd wordt dat de ontwikkeling van een kind niet optimaal gaat, worden eerst de beschikbare basisvoorzieningen ingezet, zoals extra ondersteuning op school. Als blijkt dat die inzet niet mag baten, komt er een moment dat gezamenlijk wordt geconcludeerd: *er is meer nodig dan alleen het onderwijs kan bieden*. Dát is het moment dat de integrale onafhankelijke route van start gaat. Het gaat hierbij om ondersteuningsvragen die, naar vermoeden van de school, meer zijn dan alleen de verantwoordelijkheid van het onderwijs.

3. Op dat moment wordt een multidisciplinair overleg samengeroepen dat:
  - a. In gezamenlijkheid een integraal plan maakt voor onderwijsondersteuning en jeugdhulp op school;
  - b. Dit plan vastlegt in een OPP, met een gezamenlijke paragraaf in het gezinsplan;
  - c. Het mandaat aan tafel heeft om de benodigde inzet te bepalen. De administratieve afhandeling en, in het geval van een TLV-aanvraag, het inwinnen van advies van twee onafhankelijke deskundigen vindt na het MDO plaats.

NB: in de tekening staat 'het MDO' als één begrip, maar het is mogelijk dat er meerdere overleggen nodig zijn om te komen tot een gezamenlijke analyse van en oplossing voor de ondersteuningsvraag.

Overgangsmomenten

De systemen 0-5 jaar, 5-12 jaar en 12-18 jaar verschillen vaak sterk qua organisatie, bemensing, verantwoordelijkheden en cultuur. Overgangsmomenten vormen daarom doorgaans de meest kwetsbare schakels in de (school)loopbaan van een kind. Door een eenduidige integrale onafhankelijke samenwerking waarin communicatie en afspraken helder zijn, is eventueel benodigde ondersteuning tijdig beschikbaar op de ontvangende school en verlopen de overgangen soepeler.

Daarnaast kan het ook nog zo zijn dat een kind al jeugdhulp ontvangt, maar dat de jeugdhulpaanbieder signaleert dat er ook iets op school nodig is. We spreken met betrekking tot overgangsmomenten op de route binnen de Lekstroom af dat:

- De organisatie waar het kind ingeschreven is logischerwijs altijd **de signalerende partij** en **de samenroepende partij** is. Deze organisatie is verantwoordelijk voor (h)erkennen dat er iets niet goed gaat in de ontwikkeling van een kind en het bijeenroepen van de benodigde partijen als blijkt dat er meer nodig is dan vanuit de basisvoorzieningen kan worden geboden.
- De basis voor elk overleg dat 'samengeroepen wordt' is in de drie systemen (0-5, 5-12, 12-18) in principe gelijk. Het overleg bestaat tenminste uit:
  - o De samenroeper, dit is in principe de school (pedagogisch medewerker, leerkracht/Intern begeleider, docent/ondersteuningscoördinator, jeugdhulpaanbieder);
  - o De ouders en waar mogelijk de leerling zelf;
  - o Een vertegenwoordiger van het ontvangende samenwerkingsverband (PO en VO, niet van toepassing voor MBO) en, indien al bekend, de ontvangende school (PO, VO of MBO);
  - o Een vast contactpersoon van het lokaal team voor de toegang tot jeugdhulp.
- De samenroeper bepaalt bij organisatie van het overleg of eventuele andere partijen noodzakelijk zijn om uit te nodigen (bv. leerplicht, politie, etc.)

Het MDO

Het Multidisciplinair Overleg (MDO) vormt het hart van de integrale onafhankelijke route naar onderwijs en zorg. Het is hét overleg waar alle betrokken partijen rond een kind samenkomen, in gezamenlijkheid de brede hulpvraag in kaart brengen (met analyse van stimulerende en belemmerende factoren), in gezamenlijkheid een oplossing ontwerpen en ook in gezamenlijkheid afspreken dat deze uitgevoerd kan en mag gaan worden. Met betrekking tot het MDO maken we op de route de volgende afspraken:

1. Een jeugdige heeft altijd een doorslaggevende stem in zijn/haar eigen traject. Een oplossing wordt niet gekozen en/of geëffectueerd voordat de inbreng van het kind zelf hierin beredeneerd gewogen is.

2. Het OPP (ontwikkelperspectief-plan) vormt de basis voor de inzet van alle schoolgerelateerde ondersteuning, zowel vanuit het onderwijs als vanuit de jeugdhulp. Het OPP kent *altijd een gezamenlijke paragraaf* met het eventuele gezinsplan dat door de jeugdhulp wordt opgesteld voor de thuissituatie, daar waar het gaat om de inzet van jeugdhulp in relatie tot het onderwijs. In beide plannen worden zo de afspraken uit het MDO vastgelegd. NB: het gaat hier dus expliciet alleen om het vlak waar onderwijs en jeugdhulp elkaar raken, ouders delen in principe niet hun volledige gezinsplan met school. Doel van deze gezamenlijke paragraaf is dat de wederzijdse afspraken tussen onderwijs en jeugdhulp bij beide partijen bekend en geborgd zijn. Er verandert niks aan de rapportageverplichtingen in dossiers van de betrokken partijen.
3. Aan tafel in het MDO is voor zowel onderwijskant als jeugdhulpkant het mandaat aanwezig om te mogen bepalen wat nodig is. Voor de onderwijskant betekent dit dat er altijd iemand aan tafel zit die een arrangement of TLV kan toekennen, onder voorbehoud van het advies van de twee onafhankelijk deskundigen. Voor de jeugdhulpkant betekent dit dat er altijd iemand aan tafel zit die jeugdhulp in relatie tot onderwijs kan toekennen. De administratieve afhandeling van een TLV-aanvraag en/of beschikking van jeugdhulp vindt buiten het MDO plaats, maar ouders en leerling weten na afloop van het MDO waar ze aan toe zijn en wat er gaat gebeuren.
4. Partijen spreken aan tafel met elkaar af wie het overzicht en de voortgang bewaakt, aan wie welke informatie wordt teruggekoppeld en wat ieders "huiswerk" is voor een volgend MDO.

Doorbraakaanpak

In de meeste gevallen leidt de integrale route naar een situatie waarin alle partners het met elkaar eens zijn over datgene wat moet gebeuren om een kind zich optimaal te laten ontwikkelen. Er komen echter situaties voor waarin partijen het structureel niet met elkaar eens zijn over wat een passende oplossing is. In dat geval worden eerst de bestaande (laagdrempelige) opties verkend, waaronder bijvoorbeeld collegiaal consult, het inwinnen van een second opinion en/of het inzetten van de landelijke onafhankelijke onderwijs(zorg)consulenten¹ voor bemiddeling of advies. In het geval van blijvend verschil van mening en/of een 'bewust onbekwame situatie' (de situatie waarin alle betrokkenen weliswaar weten wat de logische oplossing zou zijn maar geen van allen deze oplossing zien als helpend) kan worden overgegaan tot het inzetten van de Doorbraakmethode van het Instituut voor Publieke Waarden.

Mocht ook deze methode geen soelaas bieden, dan kan opgeschaald worden naar het Doorbraakteam. Het Doorbraakteam bestaat uit een onafhankelijk voorzitter, de directeur van het samenwerkingsverband en een vertegenwoordiger van de gemeente die betrokken is bij het kind. De deelnemers zijn gemandateerd zodat hun uitspraken ook (financieel) uitvoerbaar zijn en staan midden in de sociale kaart. Het Doorbraakteam heeft het mandaat om op korte termijn te komen tot een definitief onderwijs-zorg arrangement voor de jeugdige.

Evaluatie

Tenslotte bevindt zich aan het einde van de route altijd een moment van evaluatie. Immers, alleen door kritisch te bekijken of datgene wat we gezamenlijk doen ook bijdraagt aan de doelen die we er gezamenlijk mee voor ogen hadden, kunnen we de route en het aanbod telkens blijven verbeteren. Niet alle onderstaande evaluatiestappen bevinden zich *binnen* de route. Op de route maken we echter wel altijd afspraken over hoe data/informatie kan worden verzameld voor evalueren op drie niveaus:

1. Op kind- en systeemniveau: dit betreft de directe evaluatie van de in de gezamenlijke route vormgegeven oplossing/voorziening op de ondersteuningsvraag van het kind en vindt plaats na elke stap in het schema. Met andere woorden: is het kind met deze oplossing/voorziening

---

¹ [Home - Onderwijsconsulenten](#)

- geholpen? Worden de (ontwikkel)doelen behaald die door de MDO-partners in het OPP en het gezinsplan zijn opgenomen? De betrokken partijen houden na drie en zes maanden na het laatste MDO met elkaar een 'vinger aan de pols' overleg en een evaluatie-MDO na een jaar.
2. Op voorzieningenniveau: waarbij we systematisch de vraag (blijven) stellen 'is de voorziening zoals deze nu is ingericht de meest optimale manier om tegemoet te komen aan de specifieke ondersteuningsvragen van de kinderen die er terecht komen?'. Dit gebeurt minimaal jaarlijks.
  3. Op trend- en regioniveau: waarbij we trends signaleren in veranderende ondersteuningsvragen en voorzieningen en we onszelf telkens afvragen 'kunnen we met het huidige voorzieningenaanbod spreken van een dekkend netwerk, of ontbreekt er iets?'. Dit gebeurt minimaal jaarlijks.

Daarnaast is van belang dat op alle drie de niveaus ook standaard een procesevaluatie plaatsvindt: hoe gaat de samenwerking tussen onderwijs, gemeente en jeugdhulp? De evaluaties op voorzieningen- en trendniveau zijn gekoppeld aan de Regionale Educatieve Agenda, het bestuurlijke overleg van gemeenten en onderwijs gezamenlijk in de regio Lekstroom.